

Vergaderjaar 2009–2010

31 840

Samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen en Maarssen, en van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen

32 242

Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel

32 246

Samenvoeging van de gemeenten Wervershoof, Andijk en Medemblik

B¹

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN EN DE HOGE COLLEGES VAN STAAT/ALGEMENE ZAKEN EN HUIS DER KONINGIN²

Vastgesteld 25 mei 2010

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Algemeen

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van bovengenoemde wetsvoorstellen tot herindeling. Zij hebben enkele specifieke vragen met betrekking tot wetsvoorstel 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel).

De leden van de fractie van de **VVD** hebben met belangstelling van de herindelingsvoorstellen kennisgenomen. Zij stellen alleen de algemene vraag aan de regering of zij kan uitleggen hoe het draagvlakcriterium bij herindelingsvoorstellen in de procedure wordt gewaarborgd. Daarbij verwijzen deze leden met name naar wetsvoorstel 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel).

De leden van de fractie van de **PvdA** hebben met belangstelling kennis genomen van de zes wetsvoorstellen met betrekking tot gemeentelijke herindeling, te weten 31 840 (Samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen en Maarssen, en van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen), 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel), 32 243 (Samenvoeging van de gemeenten Bodegraven en Reeuwijk), 32 244 (Samenvoeging van de gemeenten Lith en Oss), 32 245 (Samenvoeging van de gemeenten Margraten en Eijsden en 32 246 (Samenvoeging van de gemeenten

¹ De letter B heeft alleen betrekking op wetsvoorstel 31840.

² Samenstelling:

Holdijk (SGP), Meindertsma (PvdA), Bemelmans-Vidéc (CDA), Dölle (CDA), Ten Hoeve (OSF), Kox (SP), Van Bijsterveld (CDA), Westerveld (PvdA), Putters (PvdA) vicevoorzitter, Engels (D66), Laurier (GL), Hendriks (CDA), Van Kappen (VVD), De Boer (CU), Quik-Schuijt (SP), K.G. de Vries (PvdA), Schaap (VVD), Hermans (VVD) voorzitter, Ten Horn (SP), De Vries-Leggedoor (CDA), Koffeman (PvdD), Böhler (GroenLinks), Lagerwerf-Vergunst (CU), Eigeman (PvdA), Duthler (VVD), Vliegenthart (SP) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

Wervershoof, Andijk en Medemblik). De leden van de PvdA-fractie wensen deze voorstellen in samenhang te beoordelen. Zij hebben een aantal vragen van meer algemene strekking alvorens in te gaan op de afzonderlijke voorstellen. Zij hebben vervolgens over de wetsvoorstellen 31 840, 32 243, 32 244 en 32 245 geen nadere vragen meer. Over het wetsvoorstel 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel), hebben de leden van de fractie van de PvdA nog wel enkele vragen.

De leden van de **SP**-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de wetsvoorstellen tot herindeling. Zij hebben een aantal vragen bij de wetsvoorstellen 32 246 (Samenvoeging van de gemeenten Wervershoof, Andijk en Medemblik) en 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel), omdat zij nog niet van de wenselijkheid van deze herindelingen overtuigd zijn.

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** hebben kennis genomen van de herindelingsvoorstellen. Zij hebben enkele vragen over het wetsvoorstel 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel).

De leden van de fractie van **D66** hebben met instemming kennis genomen van de wetsvoorstellen tot gemeentelijke samenvoegingen, voor zover het betreft de voorstellen onder nummer 32 242, 32 243, 32 244, 32 245 en 32 246. Deze leden achten het denkbaar dat zij geneigd kunnen zijn tot enige aarzeling ten aanzien van de aantrekkelijkheid van een onderdeel van deze voorstellen. Zij menen echter dat het thans niet opportuun is de discussie daarover aan te gaan. Ten aanzien van het gewijzigde wetsvoorstel 31 840 (Samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen en Maarsse, en van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen) hebben de leden van de D66-fractie evenwel substantiële aarzelingen.

Het lid van de **OSF**-fractie heeft met belangstelling, maar ten aanzien van twee wetsvoorstellen ook met reserves kennis genomen van de voorgelegde voorstellen tot herindeling van gemeenten. Onder de zes voorgelegde voorstellen zijn er drie die kunnen rekenen op volledig bestuurlijk draagvlak en die ook maatschappelijk volledig lijken te worden geaccepteerd, namelijk de voorstellen 32 243 (Samenvoeging van de gemeenten Bodegraven en Reeuwijk), 32 244 (Samenvoeging van de gemeenten Lith en Oss), 32 245 (Samenvoeging van de gemeenten Margraten en Eijsden). Het aangepaste voorstel met betrekking tot de Utrechtse Vecht- en Veenstreek geeft het lid van deze fractie de indruk dat het – in de nu gekozen vorm van twee afzonderlijke herindelingen, waarbij nu ook de gemeente Maarssen betrokken is – op voldoende draagvlak kan rekenen. Dit lid is zeer verheugd dat het hier, door een hernieuwde poging om tot een breder gedragen voorstel te komen, gelukt is om tot een voorstel voor twee gemeenten met voldoende interne samenhang te komen en daarvoor dus ook een acceptabel draagvlak te vinden. Het wetsvoorstel 32 246 (Samenvoeging van de gemeenten Wervershoof, Andijk en Medemblik) lijkt het lid van de OSF-fractie echter onvoldoende gedragen door de bevolking en de regio om een bevredigende oplossing te kunnen bieden. Het wetsvoorstel 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel) resulteert in een grootschalige gemeente die naar het gevoel van het aan het woord zijnde lid tot gevolg heeft dat er intern te weinig samenhang bestaat en dat dit, zeker in de perifere delen van de te vormen gemeente, tot maatschappelijke onrust leidt en ook het evenwicht binnen de

provincie onder druk wordt gezet. Naar aanleiding hiervan heeft de fractie enige vragen.

Beleid bij gemeentelijke herindelingen

De leden van de fractie van de **PvdA** constateren dat de regering in april 2009 een Beleidskader gemeentelijke herindeling (Kamerstukken II 2008/09, 28 750, nr. 5) heeft vastgesteld. Dat Beleidskader vloeit voort uit het coalitieakkoord van 2007 en vervangt het oude beleidskader uit 2002. De leden van de fractie van de PvdA constateren dat de voorbereiding van de voorliggende herindelingsvoorstellen voor een deel zijn gestart onder het oude beleidskader. Dit brengt de leden tot de vraag welke gevolgen dit heeft gehad voor de beoordeling van de voorstellen. Zijn er verschuivingen in criteria opgetreden en heeft dat mogelijk tot een andere invulling geleid? Is daarbij de bestuurlijke zorgvuldigheid in acht genomen naar betrokken gemeentebesturen en naar de betrokken inwoners? Voorts stellen de leden van de PvdA-fractie vast dat het Beleidskader vooral een gedegen procesmatig kader levert. Het ontbreekt naar het oordeel van de leden van de fractie van de PvdA aan een heldere visie op schaal en maat. Dit betekent dat de nu gekozen oplossingen onvoldoende bestuurlijke waarborg bieden met een duurzaam karakter. Tekenend hiervoor is dat de huidige gemeente Medemblik in 2007 is ontstaan en dat bij het vigerend voorstel nog steeds vraagtekens gezet kunnen worden ten aanzien van de duurzaamheid. Het is ook opvallend dat bij verschillende voorstellen die op brede steun kunnen rekenen (Bodegraven – Reeuwijk, Margraten – Eijsden) de duurzaamheid door sommigen in twijfel wordt getrokken. Deze leden vragen de regering om hierop te reageren en daarbij het recente advies van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob), getiteld «Het einde van het blauwdruk-denken. Naar een nieuwe inrichting van het openbaar bestuur» te betrekken. De leden van de PvdA-fractie vragen zich af of het in dit licht niet verstandiger is om met herindelingen een pas op de plaats te maken totdat een visie voor een langere termijn is bepaald en er voor een reeks van jaren rust aan het bestuurlijk front ontstaat. De leden van de fractie van de PvdA wijzen in dat verband ook op de Heroverwegingsvoorstellen die onlangs zijn uitgebracht. Rapport 18 (commissie Kalden) bevat enkele belangwekkende voorstellen die rechtstreeks doorwerking hebben op het Beleidskader gemeentelijke herindeling en aldus op de voorliggende voorstellen. Hoe kijkt de regering hier tegenaan? Ware het ook in dit licht niet verstandiger om een pas op de plaats te maken totdat een samenhangende aanpak voor de bestuurlijke inrichting van Nederland is bepaald? Wil de regering hierbij ook het gegeven betrekken dat op andere plaatsen alternatieven voor herindeling zijn gevonden? De leden van de fractie van de PvdA denken hierbij in het bijzonder aan de werkwijze zoals deze door de gemeenten Groningen en Ten Boer in de praktijk is gebracht.

Vindt de regering dat als gemeenteraden van bij een herindeling betrokken gemeenten alle in meerderheid vóór die herindeling zijn en de provincie (Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten) hieraan een positief advies verbindt, regering en Staten-Generaal als wetgevingsverantwoordelijken, desondanks nog de verplichting hebben de voorgestelde herindelingen te beoordelen naar hun maatschappelijke en regionale consequenties? Of vindt de regering dat regering en parlement daarvoor in een dergelijk geval niet meer verantwoordelijk zijn? Deze vraag leeft bij het lid van de fractie van de **OSF**.

De regering is van mening dat gemeenteraden verantwoordelijkheid hebben voor het maatschappelijk draagvlak voor een door hen geadviseerde herindeling, ook al doet dat niet af aan hun eigen verantwoordelijkheid als gekozen volksvertegenwoordigers. Is de regering het met het aan het woord zijnde lid eens dat daarbij dan, ondanks die eigen

verantwoordelijkheid, een redelijke mate van draagvlak onder de bevolking vereist moet zijn? En dat het bereiken daarvan op enigerlei wijze ook aantoonbaar of tenminste aannemelijk te maken moet zijn? Is de regering het met het aan het woord zijnde lid eens dat het vanuit democratisch oogpunt niet juist is als partijen en hun vertegenwoordigers voor verkiezingen een standpunt innemen ten aanzien van mogelijke herindelingen en vervolgens in de raad een heel andere beslissing steunen en deze andere beslissing ook laten realiseren voordat er door nieuwe verkiezingen nog een uitspraak van de kiezers mogelijk is?

Wetsvoorstel 31 840

Ten aanzien van wetsvoorstel 31 840 (Samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen en Maarsssen, en van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen) constateren de leden van de fractie van **D66** dat het oorspronkelijke voorstel voor de samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen, Abcoude en De Ronde Venen is aangepast. Thans wordt voorgesteld te komen tot een samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen en Maarsssen, en een samenvoeging van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen. Deze leden hebben begrepen dat het gewijzigde voorstel is ingegeven door een nader variantenonderzoek, waarbij alle aanvankelijke samenvoegingsopties (blijkbaar opnieuw) zijn getoetst aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling. Bij de weging van de modellen is het criterium «draagvlak» als het meest dominante criterium gewogen. Als oorspronkelijk leidende criteria fungeerden de eisen «bestuurskracht» en «duurzaamheid». Dit betekent in de ogen van deze leden dat de uiteindelijke afweging op basis van draagvlak tot een uitkomst heeft geleid die uit een oogpunt van bestuurskracht en duurzaamheid als minder optimaal moet worden aangemerkt. In dit licht plaatsen zij de reactie van het provinciale bestuur van Utrecht, dat deze uitkomst als minder sterk heeft aangemerkt. Ook bij de betrokken gemeentebesturen hebben deze voorstellen in het algemeen niet als voorkeursoptie gefungeerd. Met name voor de gemeente Abcoude lijkt deze ontwikkeling weinig perspectief te bieden.

De leden van de D66-fractie vragen de regering nog eens precies aan te geven op grond van welke elementen de voorliggende voorstellen kunnen worden gekwalificeerd als steunend op een groter draagvlak. In hoeverre is de vaststelling dat voor de referentievariant Vecht en Venen sprake is van afnemend draagvlak beïnvloed door de na de Kamerbehandeling aangekondigde heroverweging? Aanvankelijk was in dat heroverwegingsproces immers geen sprake van een breder draagvlak voor andere opties. Nu voor de samenvoeging van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen slechts een beperkt tot in feite geen draagvlak blijkt te bestaan, vragen deze leden de regering in hoeverre het verstandig is deze variant door te zetten. Daarnaast willen deze leden weten in hoeverre het verantwoord is met de huidige voorstellen te investeren in opschalingen die niet optimaal bijdragen aan een versterking van de bestuurskracht en – mede om die reden – niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt.

Wetsvoorstel 32 242

De leden van de **CDA**-fractie merken ten aanzien van het wetsvoorstel 32 242 (Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel) op dat samenvoegingen, door gemeenten zelf gewild, in beginsel positief door de leden van deze fractie worden ontvangen. Toch willen deze leden, mede in het licht van de grootschaligheid van dit voorstel, alvorens een definitief besluit te nemen, enkele vragen aan de regering voorleggen.

Herindelingen worden beoordeeld conform de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) en daarbij wordt het Beleidskader gemeentelijke herindeling betrokken. Het is objectief vast te stellen dat het proces is verlopen conform de vereisten van de Wet arhi. Volgens het Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt verder getoetst op bestuurskracht, duurzaamheid, interne samenhang, regionale samenhang en evenwicht, bestuurlijk draagvlak en maatschappelijk draagvlak. Deze toets valt volgens de regering positief uit.

De leden van de CDA-fractie constateren dat een grote gemeente ontstaat met ca. 82 000 inwoners, een grondgebied van ca. 80 000 hectare en 69 kernen. Een toetsingspunt van het Beleidskader gemeentelijke herindeling is «regionale samenhang en evenwicht». Dit aspect heeft met name ook op provinciaal niveau tot de nodige discussie en aandacht geleid. Deze leden vernemen graag van de regering of deze herindeling de trend zal zetten voor aanstaande beoordelingen over herindeling als oplossing voor het vergroten van bestuurskracht van gemeenten in de provincie Fryslân of elders. Kort gezegd: bestaat de mogelijkheid dat, bij aanneming van dit voorstel, in de toekomst andere (kleinere) herindelingen de toets «regionale samenhang en evenwicht» niet kunnen doorstaan?

Wat de toets «regionale samenhang en evenwicht» betreft kan tevens de vraag gesteld worden in hoeverre deze herindeling de realisatie van alternatieve mogelijkheden (anders dan herindeling) in de toekomst kan belemmeren. De regering heeft bij meerdere gelegenheden aangegeven dat herindeling slechts één van de mogelijkheden is om bestuurskracht te vergroten. Ook de leden van de CDA-fractie vinden dat meerdere oplossingen mogelijk moeten zijn en blijven. Gemeenten zijn het beste in staat om daaruit de voor hen meest adequate oplossing te kiezen. Kunnen gemeenten die niet kiezen voor herindeling, maar bijvoorbeeld voor samenwerking dan wel uitbesteding van taken (denk aan model Ten Boer) ook in de toekomst nog blijven rekenen op deze vrije keuze of wordt daarmee het «evenwicht en de regionale samenhang» verstoord? De leden van de CDA-fractie ontvangen hierop graag een reactie van de regering.

Voorts vragen de leden van de CDA-fractie zich af in hoeverre nagedacht is over de gevolgen van de vorming van een dergelijk grote nieuwe gemeente. Immers, qua oppervlakte beslaat deze gemeente ca. 20% van de totale oppervlakte van de provincie Fryslân. Is er aandacht voor de mogelijke consequenties voor het takenpakket en de schaalgrootte van de provincie? Is de gevraagde visie op de bestuurlijke inrichting van de provincie, zoals in de aangenomen motie-Heijnen c.s. (Kamerstukken II 2009/2010, nr. 12) wordt gevraagd dan voldoende? Het zou naar het oordeel van de leden van de CDA-fractie goed zijn om daarbij het in april 2010 verschenen Rob-advies «Het einde van het blauwdruk-denken. Naar een nieuwe inrichting van het openbaar bestuur» te betrekken. Met name waar het gaat om de toets «maatschappelijk draagvlak» uit het Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt deze factor door regering en bezwaarmakers verschillend gewogen. De regering stelt dat het verkrijgen van «maatschappelijk draagvlak» de verantwoordelijkheid is van de gemeenteraden. Collegen leden en raadsleden staan immers ook het dichtst bij diezelfde burger en worden door hen al dan niet gekozen/herkozen. Binnen de Nederlandse democratie achten de leden van de CDA-fractie deze redenering een weergave van de goede gang van zaken. Echter, zou hier niet sprake moeten zijn van «primaire» verantwoordelijkheid? Als het Europees Handvest inzake lokale autonomie in aanmerking wordt genomen, dan stelt artikel 5 daarvan: «Wijzigingen van plaatselijke gebiedsgrenzen worden niet aangebracht zonder vooraf de desbetreffende plaatselijke gemeenschappen te raadplegen enz. enz.». Wie bepaalt vervolgens of deze raadpleging in voldoende mate heeft plaatsgevonden? In de brief van de staatssecretaris van Binnenlandse

Zaken en Koninkrijksrelaties (Kamerstukken II 2009/10, 28 750, nr. 16) neemt de staatssecretaris de suggestie van de Tweede Kamer over om een logboek op te nemen in het herindelingsadvies. In een logboek wordt, zo lezen deze leden, een beschrijving gegeven van de gevolgde procedure en de wijze waarop het gemeentebestuur de burgers heeft betrokken en geraadpleegd. Met opname van een logboek in een herindelingsadvies dat door de gemeenteraden wordt vastgesteld, wordt gewaarborgd dat deze verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur transparant en helder wordt gemaakt.

Gezien de mogelijk subjectieve weging van het criterium «maatschappelijk draagvlak» lijkt dit de leden van de CDA-fractie een goede zaak die onduidelijkheid en misverstanden kan voorkomen. Echter, dit logboek is er nog niet. De leden van de CDA-fractie hebben daarom de volgende vraag: Acht de regering, gezien in het licht van artikel 5 van het Europees Handvest inzake lokale autonomie en een toekomstig logboek als onderdeel van het herindelingsadvies, het «maatschappelijk draagvlak» voldoende bewerkstelligd door de in de gemeenten ondernomen pogingen daartoe voorafgaande aan de vaststelling van het herindelingsadvies? Dit mede gezien de protesten die hiertegen de laatste maanden zijn geuit door actiegroepen, waardoor het beeld ontstaat dat burgers pas in een heel laat stadium attent werden op de door de gemeenteraden gewenste herindeling.

In de Tweede Kamer is de motie-Heijnen c.s. (Kamerstukken II 2009/2010, nr. 11) over een evaluatie van de herindeling in 2013 aangenomen. Is de regering bereid om bij deze evaluatie ook nadrukkelijk de gevolgen voor de vele kernen en hun inwoners in beeld te brengen, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de fractie van de **PvdA** stellen vast dat het bestuurlijk draagvlak voor dit voorstel als gedegen mag worden beschouwd, het feit in aanmerking genomen dat de vijf gemeenteraden elk in meerderheid met het voorstel hebben ingestemd. Het draagvlak onder inwoners is minder breed omdat van een tweetal gemeenten, Wûnseradiel en Nijefurd, kan worden vastgesteld dat een aanmerkelijke groep inwoners geen voorstander is van deze herindeling. Zij wijzen op andere opties, die meer sporen met hoe onder de bevolking naar samenhang gekeken wordt.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat ook andere herindelingsvarianten in beeld zijn geweest, die tegemoet lijken te komen aan de onder bevolking levende bezwaren. Zijn deze alternatieve voorstellen afdoende getoetst, zoals in het Beleidskader is bepaald? En zijn hierbij de opvattingen van de lokale bevolking betrokken? Is door de gekozen opstelling van de regering niet sprake van een zekere willekeur nu inhoudelijke afwegingen minder zwaar wegen dan het feit dat bijvoorbeeld «... de gemeente Harlingen zich niet in de discussie heeft willen mengen ...» (memorie van toelichting, p. 4)? Is het ontbreken van een meer samenhangende visie op de bestuurlijke inrichting van de provincie Friesland niet een bedreiging van de duurzaamheid van de nu gekozen oplossing? Hoe kijkt de regering in dit licht aan tegen de door de Tweede Kamer aangenomen motie Heijnen (Kamerstukken II 2009/2010, nr. 12) die alsnog om die visie vraagt? Zou uit een oogpunt van bestuurlijke consistentie het geen goede zaak zijn om de voorliggende voorstellen aan te houden totdat een visie is geformuleerd door provincie en gemeente gezamenlijk?

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennis genomen van een tweede motie Heijnen (Kamerstukken II 2009/2010, nr. 11), waarin om een evaluatie in 2013 van het functioneren van de gemeente wordt gevraagd, die ontstaat als dit wetsontwerp wet wordt. Deze leden vragen de regering om in te gaan op mogelijke consequenties van een dergelijke evaluatie. Is

met deze evaluatie niet op voorhand de duurzaamheid van de gekozen oplossing kwestieus geworden? Hoe verhoudt dit zich tot het criterium duurzaamheid zoals dat in het Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt gehanteerd?

In het regeerakkoord staat dat herindelingen van gemeenten alleen dan plaats kunnen vinden indien daarvoor voldoende lokaal draagvlak bestaat, zo constateren de leden van de fractie van de **SP**. Het provinciebestuur is daarvoor verantwoordelijk en de regering controleert dit proces. Kan de regering aangegeven hoe zij in het onderhavige voorstel dit proces getoetst heeft? Hebben ook andere criteria dan de bestuurskracht een rol gespeeld in het herindelingsproces?

Hoe schat de regering het lokale draagvlak onder de bevolking in bij deze voorgenomen samenvoeging? Deelt de regering de constatering van hoogleraar Elzinga in *Binnenlands Bestuur* van 12 februari 2010 dat de herindeling in Friesland een «hoog overvalkarakter» kende? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke invloed heeft dit gehad op haar afweging? Hoe omschrijft de regering de gang van zaken in de Gedeputeerde Staten van Friesland, die hebben aangegeven de samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel niet van een positieve zienswijze te voorzien? Is deze uitspraak van de Gedeputeerde Staten meegenomen in de beoordeling van de regering en zo ja, welke rol heeft deze gespeeld? Op deze vraag ontvangen de leden van de SP-fractie graag een antwoord.

De leden van de **SGP**-fractie alsmede de leden van de **CU**-fractie hebben met zeer gemengde gevoelens kennis genomen van het wetsvoorstel tot gemeentelijke herindeling van Zuidwest Friesland. Deze leden constateren dat het gevolg van de voorgenomen herindeling zal zijn dat qua oppervlakte en aantal kernen de grootste gemeente van Nederland zal ontstaan. De vorming van een gemeente van deze omvang zal er volgens deze leden onvermijdelijk toe leiden dat het (eerste) openbaar bestuur aanmerkelijk verder van de burger af komt te staan dan thans in de betrokken gemeenten het geval is. In dit verband stellen deze leden de vraag hoe het staat met de openbaar vervoerverbindingen tussen de waarschijnlijke hoofdplaats Sneek en de meest veraf gelegen kernen.

Genoemde leden vernemen graag van de regering hoe het draagvlak voor de beoogde herindeling in de betrokken gemeenten afzonderlijk is bepaald. In hoeverre is daarbij het draagvlak onder de bevolking en in hoeverre is het draagvlak onder bestuurders/vertegenwoordigers bepalend geweest?

Wat betreft de beoogde omvang van de nieuw te vormen gemeente, stellen deze leden de vraag welke gemeenten in Nederland een gelijk (of hoger) aantal kernen omvatten. Hierbij interesseert het deze leden welke definitie de regering hanteert bij de bepaling wat onder een kern wordt verstaan. In dit verband stellen zij ook de vraag welke maatregelen volgens de regering denkbaar en realiseerbaar zijn ingeval bij evaluatie mocht blijken dat het kernenbeleid in de nieuw gevormde gemeente heeft gefaald c.q. tekort is geschoten. Deze leden vrezen voor een onbalans tussen de Friese gemeenten indien een gemeente van de grootte als voorgenomen zou worden gevormd.

De leden van de fracties van de SGP en de CU verzoeken de regering inzicht te bieden in de gemeenten (die geen onderwerp van het wetsvoorstel zijn) die voornemens hebben om op afzienbare termijn met andere gemeente(n) te fuseren. Deze leden denken in dit verband onder andere aan de gemeenten Smallingerland, Heerenveen en Boarnsterhim. Ook willen deze leden graag van de regering vernemen wat volgens haar wordt bedoeld met de in de door de Tweede Kamer aangenomen

motie-Heijnen c.s. (Kamerstukken II 2009/2010, nr. 12) ten aanzien van de gewenste provinciale regie.

Twijfel bestaat bij deze leden of de voorgenomen herindeling wel overeenkomt met de eis van regionale samenhang. Onderkent de regering dat de dorpen Zurich, Arum en Kinswerd op Harlingen en niet op Sneek zijn georiënteerd? In dit verband stellen deze leden ook de vraag wat er gebeurt met gemeenten die samenwerkingsverbanden met de bij de voorgenomen herindeling betrokken gemeenten waren aangegaan, maar die niet in deze herindeling zijn begrepen. Voorts leggen deze leden de regering de vraag of de thans voorgestelde variant ook in de rapporten «Een kleurrijk perspectief voor Zuidwest Fryslân» en «Van samenwerken naar samengaan» aan de orde is geweest als mogelijke of wenselijke variant. Ook vernemen deze leden graag of de optie Harlingen, Bolsward, Wûnseradiel ooit serieus is onderzocht en zo niet, waarom niet.

Met betrekking tot de voorgenomen fusie van de vijf gemeenten in Zuidwest Friesland constateert het lid van de fractie van de **OSF** dat weliswaar door Gedeputeerde Staten een positieve zienswijze is ingediend, maar dat door Provinciale Staten in een motie werd gesteld «fersykje it kolleezje fan Deputearre Steaten yn elk gefal gjin positive sjenswize nei de Minister te stjoeren». Deze uitspraak was blijkens de motie gemotiveerd door ontbrekend draagvlak in de gemeenten Wûnseradiel en Nijefurd, door te weinig aandacht voor aspecten die voor regionaal draagvlak moeten zorgen, door het ontbreken van duidelijkheid aangaande bestaande en toekomstige bestuurskracht, het ontbreken van inhoudelijke en financiële onderbouwing en twijfels over de gevolgen voor de bestuurlijke schaal in de rest van Friesland. Kan de regering commentaar leveren op de uitspraak van Provinciale Staten van de provincie Fryslân en de motivering daarvan? Hoe verhoudt zich volgens de regering de door Gedeputeerde Staten ingediende zienswijze tot de door Provinciale Staten aangenomen motie?

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel herindeling Zuidwest Friesland wordt gesteld dat bespreking in Provinciale Staten «... heeft geresulteerd in een motie die er toe strekt dat de zienswijze van Gedeputeerde Staten op het herindelingsadvies niet onverdeeld positief maar met enige kanttekeningen zou moeten zijn». Is de regering van mening dat deze zin in de memorie van toelichting de zinsnede in de motie van Provinciale Staten «yn elk gefal gjin positive sjenswize te stjoeren» juist weergeeft?

Het lid van de OSF-fractie vraagt de regering of zij kan bevestigen dat in de gemeente Wûnseradiel een handtekeningactie is gehouden tegen deelname van de gemeente aan deze herindeling waarbij 57% van de kiesgerechtigden heeft getekend. Als dat het geval is, heeft het gemeentebestuur van Wûnseradeel dan wel voldoende gedaan voor het creëren van maatschappelijk draagvlak voor de fusie die het nastreeft? Kan de regering voorts bevestigen dat een in januari 2010 door de Leeuwarder Courant gehouden enquête als resultaat oplevert dat in Wymbritseradiel, Bolsward, Nijefurd en Wûnseradiel een meerderheid van de bevolking tegen deze fusie is, maar vóór (kleinschaliger) alternatieven?

De voorgestelde gemeente Súdwest Fryslân zal naar oppervlak één van de grootste gemeenten van Nederland worden en 82 000 inwoners hebben, verdeeld over zes steden en 63 dorpen, nog ongerekend een groot aantal overige kernen en buurtschappen. Is het waar dat elders in Nederland geen andere gemeente bestaat met zoveel zelfstandige dorpen of erkende kernen, en wellicht ook geen andere gemeente met zoveel kernen en buurtschappen?

Kan de regering bevestigen dat de inwoners van de gemeente Gaasterlân-Sleat georiënteerd zijn op Sneek en dat deze gemeente in Friesland algemeen gezien wordt als deel uitmakend van «de Súdwesthoeke»? Kan de regering tevens bevestigen dat deze gemeente bereid was deel te nemen in een fusie waarbij Sneek en het Friese merengebied zouden worden samengevoegd? En kan de regering bevestigen dat deze gemeente daarvan afgezien heeft omdat naar haar mening de te vormen gemeente te groot zou worden? En deelt de regering voorts het standpunt dat Wûnseradiel en Bolsward in Friesland niet gerekend worden tot «de Súdwesthoeke»? Betekent dit dan ook dat niet echt gesproken kan worden, zoals in de memorie van toelichting, van een homogeen gebied, maar dat Greidhoeke en Merengebied juist twee verschillende geografische gebieden uitmaken? Waaruit bestaat dan de genoemde homogeniteit?

Leidt de stelling in de memorie van toelichting, dat ondanks het feit dat een combinatie mét Gaasterlân-Sleat en zónder Wûnseradeel en Bolsward door de provincie als een samenhangend gebied werd gezien, ook andere combinaties desondanks aanvaardbaar zijn, niet tot sub-optimale keuzes, wat op langere termijn bezien ook de aangrenzende gemeenten dwingt tot sub-optimale oplossingen, zo vraagt het aan het woord zijnde lid zich af. Hoe beoordeelt de regering de functie van het parlement als, vooruitlopend op de beoordeling door en de beslissing van Tweede en Eerste kamer, er al zoveel voorbereidingen voor een herindeling zijn getroffen dat het afstemmen van het betreffende wetsvoorstel tot hoge extra kosten zou leiden?

Wetsvoorstel 32 246

Met betrekking tot het wetsvoorstel 32 246 (Samenvoeging van de gemeenten Wervershoof, Andijk en Medemblik), stellen de leden van de fractie van de **PvdA** vast dat het duurzame karakter van dit herindelingsvoorstel vraagtekens oproept. Dit heeft mede te maken met het gegeven dat één van de samenstellende gemeenten (Medemblik) nog maar drie jaar bestaat. Het belang dat de thans gekozen oplossing een duurzaam karakter heeft, telt dan ook extra zwaar. Kan de regering waarborgen dat de nieuwe gemeente een duurzaam karakter heeft? Wil de regering daarbij de zienswijzen van de gemeenten Hoorn en Enkhuizen betrekken, die een andere oplossing voorstaan omdat zij de duurzaamheid in breder verband beoordelen en daarbij ook de positie van andere gemeenten betrekken dan de in het onderhavige wetsvoorstel betrokken gemeenten?

De leden van de fractie van de **SP** hebben met betrekking tot dit wetsvoorstel dezelfde vraag als met betrekking tot het hiervoor besproken wetsvoorstel 32 242: in het regeerakkoord staat dat herindelingen van gemeenten alleen dan plaats kunnen vinden indien daarvoor voldoende lokaal draagvlak bestaat. Het provinciebestuur is daarvoor verantwoordelijk en de regering controleert dit proces. Kan de regering aangegeven hoe zij in het onderhavige voorstel dit proces heeft getoetst? Hebben ook andere criteria dan de bestuurskracht een rol gespeeld in het herindelingsproces? Hoe schat de regering het lokale draagvlak onder de bevolking in bij deze voorgenomen samenvoeging?

De herindeling van Medemblik bevreemdt de leden van de SP-fractie enigszins omdat deze gemeente ook al in 2007 betrokken was bij een herindelingsproces. Hoe waardeert de regering het proces waarin gemeenten in korte tijd meerdere malen betrokken zijn bij een herindelingsproces? Komt dit de bestuurlijke rust en kwaliteit in dergelijke gemeenten ten goede?

Het indelingsvoorstel voor de gemeenten Wervershoof, Andijk en Medemblik leidt ertoe dat na de fusie van 1 januari 2007 Medemblik per 1 januari 2011 opnieuw bij een herindeling betrokken wordt, zo constateert het lid van de **OSF**-fractie. In 2006 werd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nog geconcludeerd: «Op dit moment zijn er geen concrete voornemens waardoor de nieuw te vormen gemeente binnen enkele jaren opnieuw bij een herindeling betrokken zou kunnen worden». Wijst dit erop dat de regering en ook de provincie er toen vanuit gingen dat Wervershoof en Andijk beter pasten in een gemeente die het oostelijk deel van West-Friesland zou beslaan, met Enkhuizen? Als dat het geval is, wat heeft er dan toe geleid dat nu tot een geheel andere regionale opzet is besloten? Kan de regering bevestigen dat in ieder geval Andijk maatschappelijk geheel op Enkhuizen en Stede Broec is georiënteerd en niet op Medemblik? Hoe beoordelen deze beide laatstgenoemde gemeenten (nu en eerder) de fusie van Andijk en Wervershoof met Medemblik? Moet het ambtelijk apparaat van Medemblik, waarover veel klachten zijn, wel in staat worden geacht nog een nieuwe fusie op te vangen?

Kan de regering bevestigen dat nog in maart 2010 door het Comité Liever ZelfstAndijkig een referendum is georganiseerd waaraan meer dan 50% van de kiesgerechtigden in Andijk heeft meegedaan en waarin 80% van de deelnemers tegen de voorgenomen fusie met Medemblik heeft gestemd? Als dat het geval is, heeft het gemeentebestuur van Andijk dan wel voldoende gedaan voor het creëren van maatschappelijk draagvlak voor de fusie die het nastreeft?

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin,
Hermans

De griffier a.i. van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin,
Peter van Oort